

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ оқу-әдістемелік кешені

Мамандығы: Заңтану

Шифр: 6M030100

Пән: Судьяның құқықтық мәртебесі

Глоссарий

- 1) "сот" - сот билігі органы, Қазақстан Республикасының сот жүйесіне кіретін, істі алқалық немесе жеке қарайтын кез келген заңды түрде құрылған сот;
- 2) "бірінші сатыдағы сот" - қылмыстық істі мәні бойынша қарайтын сот;
- 3) "апелляциялық саты" - бірінші сатыдағы соттың заңды күшіне енбеген үкімдеріне, қаулысына апелляциялық шағымдар (наразылықтар) бойынша істі қарайтын екінші сатыдағы сот;
- 4) "кассациялық саты" – бірінші сатыдағы соттың істі алқабилердің қатысуымен қараған кезде шығарған, заңды күшіне енбеген үкімдеріне, қаулыларына, сондай-ақ апелляциялық сатыдағы соттың заңды күшіне енбеген үкімдеріне берілген кассациялық шағымдар (наразылықтар) бойынша істі қарайтын екінші сатыдағы сот;
- 5) "қадағалау сатысы" - тараптардың осы сатының алдындағы сот сатыларының заңды күшіне енген сот шешімдеріне шағымы, наразылығы бойынша істі қадағалау тәртібінде қарайтын сот;
- 6) "судья" - сот билігінің иесі; осы лауазымға заңда белгіленген тәртіппен тағайындалған немесе сайланған кәсіпқой судья (соттың төрағасы, сот алқасының төрағасы, соттың мүшесі немесе тиісті соттың басқа да судьясы);
- 7) "төрағалық етуші" - қылмыстық істі алқалық немесе жеке қарау кезінде төрағалық ететін судья;
- 8) алқабі - соттың қылмыстық істі осы Кодексте белгіленген тәртіппен қарауына қатысуға шақырылған және ант қабылдаған Қазақстан Республикасының азаматы;
- 9) "басты сот талқылауы" - бірінші сатыдағы соттың қылмыстық істі мәні бойынша қарауы;
- 10) "процеске қатысушылар" - қылмыстық ізге түсуді және сотта айыптауды қолдауды жүзеге асыратын органдар мен адамдар, сондай-ақ қылмыстық іс бойынша іс жүргізу кезінде өздерінің немесе өздері білдіретін құқықтар мен мүдделерді қорғайтын адамдар: прокурор (мемлекеттік айыптаушы), тергеуші, анықтау органы, анықтаушы, сезікті, айыпталушы, олардың заңды өкілдері, қорғаушы, азаматтық жауапкер, оның заңды өкілі мен өкілі, жәбірленуші, жеке айыптаушы, азаматтық талапкер, олардың заңды өкілдері мен өкілдері;
- 11) "қылмыстық процесті жүргізуші орган" - сот, сондай-ақ қылмыстық іс бойынша істі сотқа дейін жүргізу кезінде прокурор, тергеуші, анықтау органы, анықтаушы;
- 12) "тараптар" - сот талқылауында бәсекелестік пен тең құқықтылық негізінде айыптауды (қылмыстық ізге түсуді) және айыптаудан қорғауды жүзеге асыратын органдар мен адамдар;
- 13) "айыптау тарабы" - қылмыстық ізге түсу органдары, сондай-ақ жәбірленуші (жеке айыптаушы), азаматтық талапкер, олардың заңды өкілдері мен өкілдері;
- 14) "қылмыстық ізге түсу (айыптау)" - қылмыстық заңмен тыйым салынған әрекет пен оны жасаған адамды, соңғысының қылмыс жасаудағы кінәлілігін анықтау мақсатында, сондай-ақ мұндай адамға жаза немесе өзге де қылмыстық-құқықтық ықпал ету шараларын қолдануды қамтамасыз ету үшін айыптау тарабы жүзеге асыратын іс жүргізу қызметі;
- 15) "қорғану тарабы" - сезікті, айыпталушы, олардың заңды өкілдері, қорғаушы, азаматтық жауапкер және оның өкілі;
- 16) "қылмыстық іс" - жасалды деп жорамалданған бір немесе бірнеше қылмыстар бойынша қылмыстық ізге түсу органы мен сот жүргізетін оқшауландырылған іс жүргізу;

17) "іс бойынша іс жүргізу" - қозғау, сотқа дейінгі дайындау, сотта талқылау және соттың үкімін (қаулысын) орындау барысында нақты қылмыстық іс бойынша жүзеге асырылатын іс жүргізу әрекеттері мен шешімдерінің жиынтығы;

18) "істің материалдары" - істің құрамдас бөлігі болып табылатын немесе оған қосу үшін ұсынылған құжаттар мен заттар; хабарлаулар, сондай-ақ іс бойынша жағдайды белгілеу үшін маңызы болуы мүмкін құжаттар мен заттар;

19) "іс жүргізу әрекеттері" - осы Кодекске сәйкес қылмыстық сот ісін жүргізу барысында жүргізілетін іс-әрекеттер;

20) "хаттама" - қылмыстық процесті жүргізуші орган жасаған іс жүргізу әрекеті көрсетілетін іс жүргізу құжаты;

21) "іс жүргізу шешімдері" - өз құзыреттері шегінде қылмыстық процесті жүргізуші органдар шығаратын және осы Кодексте айқындалған нысанда көрініс табатын қылмыстық іс жүргізу құқығын қолдану актілері - үкімдер, қаулылар, қорытындылар, ұсыныстар, санкциялар;

22) "қаулы" - соттың үкімнен басқа әртүрлі шешімдері; анықтаушының, тергеушінің, прокурордың қылмыстық іс бойынша сотқа дейінгі іс жүргізу барысында, сондай-ақ сотқа дейінгі жеңілдетілген іс жүргізу шеңберінде қабылданған шешімдері;

23) "үкім" - айыпталушының кінәлілігі немесе кінәсіздігі және оған жаза қолдану немесе қолданбау туралы мәселе бойынша бірінші сатыдағы соттың басты сот отырысында немесе апелляциялық соттың талқылауында шығарылған сот шешімі;

24) "қорытынды шешім" - қылмыстық процесті жүргізуші органның іс бойынша іс жүргізудің басталуын немесе жалғастырылуын болдырмайтын, сондай-ақ, түпкілікті болмаса да, істі мәні бойынша шешетін әртүрлі шешімдері;

25) "санкция" - прокурордың, соттың сотқа дейінгі іс жүргізу барысында қылмыстық ізге түсу органы қабылдаған іс жүргізу шешімін бекіту актісі;

26) "шағым, наразылық" - процеске қатысушылардың анықтау, алдын ала тергеу, прокурор немесе соттың іс-әрекетіне өздерінің құзыреті шегінде және осы Кодексте белгіленген тәртіппен енгізілген көңіл аудару актісі;

27) "өтініш жасау" – тараптың немесе арыз берушінің қылмыстық процесті жүргізуші органға жолданған іс-жүргізу іс-әрекеттерін жүргізу немесе іс жүргізу шешімін қабылдау туралы өтініші, ал қадағалау сатысында – қадағалау іс жүргізуін қозғау және заңды күшіне енген сот актісін қайта қарау туралы жолданым.